פו: הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

אינה מגורשת מדרב ושמואל. הרבה יש לתמוה היכי פשיט מדרב ושמואל דבעי למימר דלידי רה"ר כרה"ר והא רמי בר חמא גופיה מיבעי ליה לידי רה"ר מכלל דבהניחתו ברה"ר פשיטא ליה דאינה מגורשת וי"ל דדייק מפיפא דמילתיה דמדקאמר דבסימטא לא מהני תפיסה מכלל דבלידי רה"ר מהניא מיהו לאיכא דאמרי מדמה לידי רה"ר לסימטא: **וצידי** רה"ר ברה"ר דמו. תימה דברים אלו בערות (לעיל דף לא:) אמר דלענין מיקנא קני בלידי רה"ר: **אדרבה** מגורשת מדרב נחמן בו'. מדלא קאמר אדרבה מגורשת מדרב ושמואל דאמרי תרוויהו לא אמרי בסימטא לא מהני תפיסה מכלל דפשיטא ליה דסימטא עדיפא לענין קנין טפי מלידי רה"ר אבל אגם ולידי רה"ר בעי לדמויי אהדדי אלמא לענין קנין סימטא עדיף מאגם וקשה לרשב"ם דלעיל בשילהי האשה שנפלו (דף פב.) אמר רבי יוחנן האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תיקני עד לאחר שלשים קנה אפילו עומדת באגם ומ"מ כל שכן אם היא עומדת בסימטא והיכי אמר ר' יוחנן לעיל דתפיסה מהני בסימטא דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו אפילו בסימטא:

האומר לחבירו משוך פרה זו בו'. בדאמר לו מעכשיו מיירי בדאוקי לעיל בסוף האשה שנפלו (דף פב.) וגבי גט נמי בדבני רמי בר חמא מיירי נמי בדאמר מעכשיו דאי לא אמר מעכשיו כיון דאין הגירושין אלא לאחר שלשים היה ליה שיהיה מז בחליצה וקשה דהיכי פשיט מדרב ושמואל דהתם מאי מעכשיו איכא ונראה דהכי פשיט כי היכי דהתם אע"ג דמן הדין דמשעת מיתת האב הנכסים בחזקת יתומים בכל מקום שהם אפ"ה אם הם ברשות הבנים לא קנו יתמי ה"נ היכא דאמר לה הרי זה גיטיך מעכשיו ולא תתגרשי בו עד לאחר שלשים דמן הדין יש לה לזכות בגט מיד לאחר ל' יום בכל מקום שהוא אפילו הכי ברה"ר אינה מגורשת: **רבי אליעזר אומר על ידי גלגול.**

לא כפירוש שפירש הקונטרס דת"ק סבר דאין מגלגלין בשבועה דברכנן דהא כפ' כל הנשבעין (שבועות דף מא:) מפקינן דמגלגלין בדברכנן וליכא מאן דפליג אלא טעמא דת"ק דאמרה ליה כיון דדייקת כולי האי לא מצינא דאיתיר בהדן ירושלמי מאי טעמא דרבנן אם אתה אומר כן אין שלוש בנים לעולם שברה כלים מאי אם עניך לה כשומרת חנם או כשומרת שכר מתברכא אפילו כשומרת חנם אינה אם אין אם אתה אומר כן אין שלוש בנים לעולם: **נדר** ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך. דירושלמי מפרש כגון שנתן לה רשות לעשות יורשיה אפוטרופין ואם הנכסים ברשותך ליכא לפרש שאר בני אדם נכרים שעשאתן אפוטרופין מממת שנתן לה רשות תימה אמאי נקט נדר דנדר לא שייך אלא באלמנה כדמוכח בהשולח (גיטין לד:) דתיקון ר"ג שהאם נודרת כו' ועליך לא שייך אלא בגרושה ויש לומר דאיידי דנקט בסמוך ומיהו בגמ' לא שייך לשנויי הכי דקתני בברייתא נדר ושבועה והתם לא מייירי ביורשים כלל:

מכין אותו עד שתצא נפשו: בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום והלכה והניחתו בצידי רשות הרבים מהו אמר ליה אינה מגורשת מדרב ושמואל [6]דרב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים יצידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו אדרבה מגורשת מדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [6]האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר שלשים יום קנה ואפילו עומדת באגם מאי לאו היינו אגם והיינו צידי רשות הרבים לא אגם לחוד וצידי רשות הרבים לחוד איכא דאמרי אמר ליה [8]מגורשת מדרב נחמן וצידי רשות הרבים כאגם דמי אדרבה אינה מגורשת מדרב ושמואל מאי לאו היינו רשות הרבים והיינו צידי רשות הרבים [9]לא רשות הרבים לחוד וצידי רשות הרבים לחוד: **מתני'** [10]המושיב את אשתו חנונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה ר' אליעזר אומר אפילו על פילכה ועל עיסתה: **גמ'** איבעיא להו ר' אליעזר על ידי גלגול קאמר או לכתחלה קאמר ת"ש אמרו לו לרבי אליעזר [11]אין אדם דר עם נחש בכפיפה אי אמרת בשלמא לכתחלה שפיר אלא אי אמרת ע"י גלגול מאי נפקא לה מינה דאמורה ליה כיון דקדייקת בתראי כולי האי לא מצינא דאדור בהדך ת"ש הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה [12]לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופיא אינו יכול להשביעה רבי אליעזר אומר אע"פ שלא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה שאין לך אשה שלא נעשית אפוטרופיא שעה אחת בחיי בעלה על פילכה ועל עיסתה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה שמע מינה לכתחלה שמע מינה: **מתני'** [13]כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך אין יכול להשביעה [14]אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה [15]נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך אינו יכול להשביעה לא היא ולא יורשיה ולא את הבאים ברשותה [16]אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה [17]הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופיא היורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על מה שעבר: **גמ'** שבועה מאי עבידתה אמר רב יהודה אמר רב

מכין אותו ואותו סם שעבר על העשה ויש בידו לקיים: **והלכה והניחתו כו'.** ועודנו סם לאחר שלשים: **והוא שצבורין.** גבי מתניתין[6] דקתני הקודם זכה אלמא דה"ר לא קני ליה לבעלים מידי אלא מ"מ מגביהו הילכך לאחר שלשים לאו ברשותה הוא דליהוי גירושין מיילי: **לידי רה"ר.** קמון לכתלים שאין דרך בני אדם לעבור שם ולהתחכך בכותלים[6]: **מתני' מנוונים.** למכור יינו ופירותיו בחנות: **משביעה.** שלא עיכבה בידה כלום: **אפוטרופיא.** להכניס ולהוציא פירותיו ולשכור פועלים ולשא ולתן: **גמ' ע"י גלגול קאמר.** דשמעיה לת"ק דאמר משביעה על האפוטרופסות ולא על פילכה ועיסתה ואפילו ע"י גלגול שבועת אפוטרופסות דכיון דשבועת אפוטרופסות דרבנן [8][דהא לא קטען ליה מוהא טענת ברי אלא רלוי שתשבע לי לא מגלגלין על ידה] שבועה אחריתי ואמר ר' אליעזר למימר היכא דהושיבה חנונית מיגו דמישתבעה אאפוטרופסות משתבעה נמי על ידי גלגול על פילכה ועיסתה דמגלגלין [9]מדרבנן: **או לכתחלה קאמר.** לאפי' לא מינה אפוטרופיא משביעה על פלכה שהרי אפוטרופסות היא: **בכפיפה.** בתוך קופה אחת: **שפיר.** דאמרה ליה הוא לא ומשבעת לי על פילכי אינו יכול לסבול קפדנותך: **מאי נפקא לה מינה.** הרי מתמיהת לו שבועה ומה יקפה לה גלגול זה אם לא לא עיכבה כלום: **הוא ל וקא דייקת בברלי.** אינך מוהב ומאמין אותי ולא מניחא לאיזור בהדך: **הרי שלא פטר.** שלא כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך: **נדר.** שנודרת לו יאסרו עלי כל פירות שבעולם אם עיכבתי משלן כלום כדאמר במסכת גיטין (דף לד:) ממנון מלבשיבה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שילבו וגובה כתובתה: **מתני' אינו יכול להשביעה.** בגמ' מפרש מהי שבועה פטורה: **אכל משביע הוא אם יורשיה.** אם גירשה ומתה ויורשיה תובעין היתנו כתובתה נשבעים שבועת יורשין המפורשת במסכת שבועות (דף מה.) שבועה שלא פקדתנו בשעת מיתה ולא אמרה לנו קודם לכן ולא מלאנו כין שטרותיה שטרי כתובתה פרוע: **ואם הבאים ברשותה.** אם מכרה כתובתה לאחרים ונתגרשה ומתה והלקוחות תובעין אותו נשבעין אף הן שבועת היורשין: **אכל יורשיו משביעין אותה.** אם נתאלמנה והיא או יורשיה נפרעין מן היתומים לריכים שבועה שהרי לא פטרן אלא ממנו אם תגבה כתובתה בחייו: **לבאין ברשותי.** אם אמכור נכסי ואת באה ליפרע מלקוחות: **הלכה מקבר בעלה בו'.** זו שפטרה בעלה מן השבועה והכי תני בהדיא בתוספתא[7] דלהכן שפטרה קאי: **לבית אביה.** אלא נתעסקה שוב בנכסיה: **על העתיד לבא.** על עסק שלאחר מיתה שלא עיכבה בידה כלום דהשתא נכסים דיתמי מינהו ולא מהניא בהו פטור דידיה: **על שעבר.** על עסק שבמחי בעלה: **גמ' שבועה מאי עבידתה.** איזו שבועה מתם שאשה חייבת לבעלה או ליורשיו דקתני דכי לא פטרה משביעה וכי פטרה אין משביעה:

על

עין משפט נר מצוה

לח א ב מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה ג טוש"ע אה"ע סימן קמו סעיף כ:
לט ג מיי' פ"ט מהל' שותפין הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' מז סעיף ח ב ושוש"ע ח"מ סימן נג סעיף ה:
מ ד מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ח:
מא ה ו מיי' פט"ו מהל' אישות הלכה יט ופט"ו מהל' מלוה הלכה ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ח ב ושוש"ע ח"מ סי' סו עם סעיף ח ופעיף ח:
מב ז מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה כ טוש"ע אה"ע שם סעיף ג ד וח"מ שם סעיף ח:
מג ח מיי' פ"ט מהל' שותפין הלכה ד סמג עשין מח וסב טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ד:

תוספות רי"ד

שמחלו או שנפרע ממנו קודם שמכרו ללוקח הו"ל מק"ש שמכר לו שטר בטל בחזקת שהוא קיים ואינו חייב לשלם לו אלא הדמים שמכרו ולא יותר וכ"ז פירש על מימרת הא דאמ' שמואל המוכר שטר חוב לחבירו ועל מימרת א"ל ר"ג לא איכא דליסבי עצה. פי' דהאי דאמר מרימר מאן דדאין דינא דגרמי מגברי ביה כו' לא קאי אלא על המוכר עצמו שמחל אבל היורש שמחל פטור מלשלם אע"פ שגרם הפסד לחבירו) ומאן דלא דאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי נייר בעלמא כלומר שלא מכר לו אלא הנייר ה"ה ביבו. כפיא רפרם ר"א ואבבי' לי' כשורא לצלמי. פי' בא לדין לפני ר"א ופסבבו רפרם בראיות נד שהסכים לו ר"א ודקדק בתשלומו שישלם לו הכל אשר ידקדק הלוקח לקנות קרה לצור בה צורות שבורר שרה וחלקה. אסר אמימר שמיה דר"ח האי מאן דאיכא עליה כתובת אשה בעל חוב א"ל ארעא דא"ל דו ב"ח מסלקי לי' בזוזי אשה מסלקי לה בארעא דא כדינה והא כדינו. פי' ב"ח הלוה זוזי ע"ד שישלם לו זוזי אבל האשה לא תנה כלום וכל הספק שלה הוא על הקרקע ואי ליכא ולא חזא ארעא. פי' שלא פסיק לשניהם לב"ח יהבינן לה לאשה לא יהבינן לה יתר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא וכגון דנכתבו ביום א' שאין אדם דומה שאילו היו ב' ב"ח ב"ד הולקים ועכשיו שהן אשה וב"ח נדחית האשה לפניו דו היא א' מקולי תובה אבל אם קדמה האשה אפילו יום אחד היא קודמת בגבית. א"ל ר"ם לר"ח ודאי מריהו משמיה דרבא האי אן דמסקי ביה זוזי ואית יה ארעא דא"ל דיל זבין והב ר' א"ל ההוא תולה מעותיו יד עובד כוכבים הוה הוא שה שלא כהוגן לפיכך עשו ו שלא כהוגן פי' הלוה ו המדיק אין דינן שוה לגבי ו זיק כתיב ישיב לרבות שו"כ כ כסף ואפי' סובין ואם רוצה ר חלק את הזיקן נמי בקרקע ל זול לסלקו דראמרינן בריש ב"ק אז שו"כ או מיטב וכל כ טלטלי מיטב נינהו דאי לא ז זדבין הבא מזדבן במתא ר חריתי אבל אי בעי לאגבויי ר קע יהיב לי' מיטב כי היכי דליקפוץ עלי' זכוני ואע"פ שיש זוזי למדיק יכול לסלקו או בקרקע או במטלטלין ולא נ אי ניזק למיסר ליה זיל זבין את מטלטלי והב לי אלא מסלקו בכל מטלטלי דייהיב לי' אפילו סובין וניזק שקיל להו ו ורת ומזבין להו אבל ב"ח שהלוהו זוזי אינו כן דעבד לוה לאיש מלוה ואם יש לו זוזי א"י לסלקו לא בקרקע ולא ב מטלטלי אלא בזוזי ואם א"ל זוזים ויל"ל מטלטלין אין יכול להגבותו מטלטלים אלא אומר לו טרח את וזבין דעבד לוה ר איש מלוה דדוקא נבי מזיק דלא שקיל מגי' דמי אקיל רחמנא וכתב ישיב ודרשי' לרבות שו"כ ואפילו סובין אבל לוה ז שקיל דמי מטלוה לא מקילינן גביה אלא אמרינן ליה טרח את זבין למטלטלין דידך והב ליה זוזי דאיזפך. (כזה הסברא

למכור יינו או פירותיו או שעשאה אפוטרופסות על נכסיו להשכיר פועלים ולפורען ולישא וליתן ממונו אז הוא רשאי להשביעה כ"ז שירצה שלא גזלה ממנו כלום. ואע"פ שאינו טוען טענות ספק אני חוששם שמא גזלתני כדתנן בשבועות ואלו נשבעין שלא בטענה. השותפים והאריסין והאפוטרופין והאשה הנו"נ בתוך הבית. ואמרי' התם מאי שלא בטענה. שלא בטענות ודאי אלא בט"ס אבל אם לא הושיבה חנונית ולא אפוטרופסות א"י להשביעה וי"א סבר אע"פ שלא עשאה אפוטרופיא הוא יכול להשביעה על פלכה ועיסתה. מע"י שלא גזלתה ועל עיסתה שהיא אופה לו הסת תניא הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופיא

מסורת הש"ס

ה) [ע"ש], ד) [נקמן פח: ע"ש], ה) שבועות מח., ו) [שבל פד:], ז) [כ"ק כט:], ח) כ"י כ"י, ט) כ"ל מדרבנן, י) [פ"ט ה"ה].

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות רי"ד (המשך)

חולק הרב בפסקיו בפ' אבות נדיקין ואומר אי לית לי' ללוה זוזי ואית לי' מטלטלי מגבי לי' מטלטלי ולא טרחי לי' למכור מטלטלי ליתן לו זוזי אלא שמין לו מטלטלי כנגד חובו) ודוקא במטלטלי הוא דאמר הכי דאי לא מודבין ליה הבא מטבי להו לדוכתא אחריתי ומזבין להו ויהיב לי' דמי אבל בקרקע לא דאי ל"ל זוזי ולא מטלטלי וא"ל ארעא א"א ללוה זבין קרקע דידך והב לי שמי שהוא דחוק למכור קרקע אם לא יזלזל הרבה בשויו א"י למכור הלכך אין כופין אותו למכור ולהפסיד כ"כ. אלא יורדים לנכסיו ושמין קרקע בדמי הלואה ויהבינן ליה לבלוה ומסתלק בקרקע וי"ה חמה ר"פ על ר"ח וא"ל בודאי הוא דבר זה שמעתי דאמריתו משמי' דרבא דכיפין ללוה ואמרי' ליה זיל זבין את והוא השיבו דל"א הכי שאין זה מן הדין שנכוף את הלוה למכור אלא ב"ד שמין לו קרקע למלוה ומסתלק בקרקע וזה המעשה שסמעת דהו"ל מעות והיה תולה ביד עובד כוכבים שהי' אומר של עובד כוכבים הם והוא הלוה אותם שישתבר בהן למחצה לשליש או לרביע ומ"ה כמוהו למכור קרקעו ולפרוע לו ולא רסנין הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו לו שלא כהוגן דכהוגן וכדין עשו לו שהרי הי' לו זוזי והי' מבריחן מבע"ח ואי גרסי' לי' ל"ל שאותו העובד כוכבים כפר ולקח מעותיו ע"פ שהבדר ואמר כי הם של עובד כוכבים ונשאר עכשיו כלא זוזי ואע"פ כפו אותו למכור שמפני שמתחלה עשה שלא כהוגן ותלה אותן ביד עובד כוכבים להבריחם מבע"ח ועכשיו שנשאר בלא זוזי עשו לו חכמים נמי שלא כהוגן וכפוהו למכור קרקעי דיפרע למולה. א"נ האי עשו לו שלא כהוגן לאו דוקא אלא ה"ק לי' מה שנראה לך שעשו לו שלא כהוגן ממני שהיה לו מעות ולעולם כדין ובהוגן עשו לו. א"ל ר"כ לר"פ לדידך דאמרת פריעת ב"ח מצוה אמר לא ניחא לי למיעבד מצוה מאי דבפ' שום היתומים אמר ר"פ פריעת ב"ח מצוה היא עליו לפרוע תובו ולאמת דבריו. דכתיב הן צדק הן שלך צדק ריתמי לאו בני מיעבד מצוה ניתנו ואין נוקקין להן עד שיגדילו א"ל [תגיגא] בד"א שלוקח מ' חסר א' במצות ל"ת אבל מצות עשה כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה עשה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו. הה"נ ביפ' ליה ללוה עד דעביד מצוה ופורע: **מתני'** המושיב אשתו חנונית או שמינה אפוטרופוס ה"ז משביעה כ"ז שירצה רא"א אפילו על פלכה ועיסתה. פי' ת"ק סבר אם הושיבה חנונית

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com